

Tjóðveldispolitikkur í verki:

Følsk lyfti — evnaloyssi og maktmisbrúk

Tann, sum ikki kennir fortíðina, verður tvungin til at endurtaka hana. Ti er neyðugt at visa á, at tjóðskaparkensla er ein tann sterkasta og mest misbrúka drívkráft í mannasøguni.

Hygg nú eftir hvussu Tjóðveldið her hjá okkum hevur evnað at brúkt tað frælsið, vit higartil hava fingið.

...undir fríum skinni

Alla eftirkrigstíðina hava teir júkað um, at vit hava ein danskan skúla í Føroyum.

Í 1979 fingur vit fyrstu ferð fullkomuliga friar hendir frá dønum at gera okkara egnu skúlalóg.

Um vit nú leggja hetta verk Tjóðveldisflokksins við síðuna av tí donsku, siggja vit, at endamálið við lógini snøgt sagt bókstav fyrir bókstav er avskrift eftir tí donsku.

Sjálv ætlanin við lógini hevur enn ongantíð sæð dagsins ljós.

Landsskúlafyrisingin er enn ikki sloppin av við barnasjúkur sínar, og ongin við hesa umsiting er ikki stórt minni, enn tá hon í 1979 lá í Keypmannahavn. Í 5 ár hevur Tjóðveldisflokkurin havt alla leiðslu av hesum stovni.

Eitt 200 fjórðinga fiski-mark var í árvís loysn teirra til at figgja tjóðveldið Føroyar.

Hetta hevur higartil í 12 ár vist seg at verða politiska lygn.

Sjálvvald ófrælsi

Fellandi prógvið fyrir, at Tjóðveldið hevur gjørt frælsi til ófrælsi, er tann sjálvseyðmykjandi háttur, teir nýta til at seta almenn stórv, har flokspolitiskur litur yvirsiggjar allar fakligan førleika.

Hetta er stundum vorðið so greitt, at sjálvt leiðandi tjóðveldisfólk stiga alment fram og átala sínar egnu, soleiðis sum

vit súa tað í Skúlablaðnum í sept. 1987 undir yvirskriftini »Er landsskúlaráðið so óbúgvíð, at tað skuldi verið avtikið?»

Sjálvstýrisfals

Føroyskur tjóðskaparpolitikkur er ofta eyðkendur av at sigla undir fólkskum flaggi.

Frælsisstríðið hjá Jóannes bónda fyrir 100 árum síðani var í veruleikanum litið annað enn eitt reint maktpolitiskt ørindi, at tryggja sína egnu yvirstætt imóti sosialari frigerð av teim kúgaða.

50 ár seinni kemur Th. Petersen við sínum stríði fyrir máli, flaggi og mentan; men sum í grundini bert hevði tað eina mál: At verja yvirvaldsrættin hjá reiðara- og handelsborgaraskapinum imóti tí framvaksandi javnaðar-rørsluni í 1930'unum.

Sagan fer til sína tíð at døma tjóðskaparpolitikk í okkara samtið, sum ómegd at nýta givnar møguleikar. Og hinvegin sum eitt partapolitiskt jarnbrot at gera sínar egnu til eina yvirstætt av bureaukratum, sum halda seg eiga definitionsrættin til alt, sum føroyskt er.

Eitt medieflopp

Tað er teir elektronisku fjølmiðlarnir, sum hava skapt politikarar sum Uffe Ellemann Jensen og Bjørn Elmquist; og hetta skal greiða Isaksen/Arge so »smart» endurtaka her hjá okkum:

DER

Til handil okkara í miðbýnum sóknast vit eftir tilkomnum fólki m/k at arbeiða hálvan dag at byrja sum skjótast.

DER

N. Finsensgøta 12

Eitt vakurt gávupappir skal selja eina óbrúkliga vøru.

Men sannleiksvirðið er so lágt, at vit nærkast styrisforminum óupplýst demokrati.

Tak eitt domi:

Teir stillaðu bert eitt valevni upp seinast, tí tað at stilla fleiri upp enn vald kunnu verða, er tað sama sum eitt familjuval.

Men um hann nú veruliga meinti hesi orð, sum bert eru hálvt ára gomul, hvi troðkar hann seg nú sjálvur 16. inn á listan í Suðurstreymoy?

Tað teir vilja

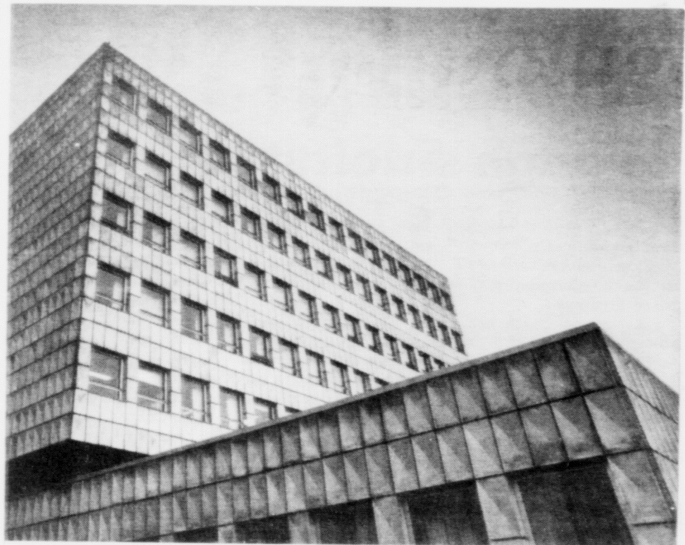
Allur politikkur teirra er tjóðskaparlig óreiðiligheit at vinna atkvøður fyrir tó orð, sum verða gjørd so vøkur, at tey næstan fáa veingir.

Tá teir tann vegin hava minkað nóg mikið um Javnaðarflokkinn, verður biðið um gott veður aftur, sum vit súa tað á forsiðuni á Fjurtanda 29. okto.

Alt sjálvandi við tí ætlan, at spennan Atla Dam framman ein tjóðveldisvogn, tí teir vita, at sjálvir megna teir onki.

Men tí fella fyrir tykkara egnu fortíð — so ósjónligir eru tit heldur ikki í føroyskum politikk.

Veljari

Spurningar til heilsuverkið

Nú nóg tann størsti parturin av sjúkraviðgerð og røkt fer fram í Føroyum, veksar áhugin fyrir vitan um heilsustovnin, hansara útbýgging og virksemi, hvat hann á dygdarfremjandi máta er førur fyrir, hansara informasjonsvirksemi mótvægis sjúklingum saman við informations- og eftiransingavirksemi samfeligssins mótvægis heilsustovninum.

Hetta virksemi má vera javnt áhaldandi ikki einans av og á og má vera fyrirbyggjandi, heilsufremjandi, trygdarskapandi, upplýsandi og vegleiðandi.

Einstaklingar og samfelagið skulu kunna spyrja við rætti til svar hetta heilsuverk og tess umboð um, hvat, ið fer fram og hvussu, hvat ið heilsuverkið ger fyrir at vegleiða og upplýsa.

Tann, sum ikki enn er til kanningar og viðgerð saman við tí, sum longu er har, hevur størsta áhuga fyrir mestu vitan um møguleikar, virksemi, úrslit og dygd tess innan heilsu- og sjúkraviðgerðarstovnin.

Men um ikki verður spurt ella einans litið, er tað tá av líkasælu ella vantandi dirvi?

Er upplýsandi og fyrirbyggjandi virksemi stovnsins og hjá teimum, ið har virka, nóg gott?

Um so ikki er kemur tað tá av at haldið verður, at tú tolið ikki at fáa vitan, ella tora serfrøðingar og onnur innan stovnin ikki at kritisera; koma við sakligum atfinningum av stovninum og av virksemi samstarvsfólk teirra? Tey eru, sum hava tað fatan, at stovnurin og fólkini í

hvitum er haldigóður, sum ikki kann finnast at ella setast spurnartekin við um dygd í arbeiði teirra, viðgerð og um kvalifikatiónir teirra.

Heilsustovnurin er størsta arbeiðspláss landsins sum øll fyrr ella seinni koma í samband við á ein ella annan hátt.

Virkar hann sum innibýrgdur maktstovnur ella sum reiðskap samfeligssins til vernd og fremjan av heilsu einstaklingsins og familjuna og til svars móti hesum.

Seta føroyskir læknar nakranti spurnartekin við dygdina av tí, sum fer fram innan heilsustovnin?

Um so er, at teir ikki gera tað, kemur tað tá av vantandi dirvi, samfeligsmorali ella til verndar um bólkaegostisk áhugamal?

Hava teir tað sinamilum, sum hann ið segði við politistin, ið skuldi handtaka hann: »Nertur tú meg, so sigi eg hitt.» Hann var ikki handtakin.

Tveir av minum næstu vóru til kanningar, skurð og viðgerðar á landsjúkrahúsini fyrir krabbamein.

Seinni doyði teir báðir av hesi sjúku.

Hetta hevur økt um min áhuga fyrir at fáa at vita:

Hvur sjúkrahúsið serstaka organisatoriska deild til kanning og viðgerð av krabbameinssjúkum?

Hvur tað yvirleikna við serfrøði í krabbameini?

Hvur tað kanningar og viðgerðarútgærd, sum ikki er avloðað, men trygdarskapandi nýmótans?

Hvur tað lækna við serfrøði í kanning av krabbameins röntgenmyndum?

Er mammagrafiska

útgerðin so nýmótans, at hon við rimuligum trygg-leika er nýtlig til mammografiskar kanningar? (tað er til kanning av bróstkrabbameini).

Er lækni við serfrøði í kanning av mammografiskum röntgenmyndum?

Hvat upplýsandi, fyrirbyggjandi og uppfylgjandi arbeiði ger heilsustovnurin, lækna- og krabbameinsfelagið og føroyski skulin mótvægis einstaklingum, sjúklingum, viðgjørdum?

Hava tey, sum takast við soverðið upplýsandi, fyrirbyggjandi og uppfylgjandi arbeiði tørvandi útbúgving og motivering?

Taka tey lut í skeiðum hjá teimum, sum eru meira roynd í tilikum virksemi, til domis hjá danska krabbameinsfelagnum?

Krabbameinssjúklingar er stórir bólkur, tí kann tað undra um landssjúkrahúsið onga krabbameinsdeild hevur ella serfrøðingar innan fyrrnevndu arbeiðsøki.

Somikið meira lögði er tað, sum at landssjúkrahúsið hevur deildir til nógva smærri sjúklingabólkar harav onkur er so litil, at tað mesta, ið liggur har, vanliga ikki eru fimm harav mongum ikki bílar annað enn krim. Kortini væl hava allar hesar deildir egna yvirleikna.

Eru kanningar, skurð og sjúkraviðgerð í Føroyum líka so góð sum á Finsen og Ríkissjúkrahúsini?

Kunna Føroysk krabbameinssjúk fáa trygd fyrir at so er?

Karl Nolsøe